

aan traditie, onbekend zou zijn dat de moeder der nu wijd-
verbreide latijnsche groep vóór 2500 jaren de taal was van
één landstreek in Italië. Nu in onze dagen bijna geheel Europa
indogermaansch spreekt, en het Engelsch inderdaad een wereld-
taal geworden is, schijnt de ons toegankelijke werkelijkheid
eer aan uniformiseering dan aan differentieering onderhevig.
Echter kunnen noch toenadering, noch verwijdering als beheer-
schende wet der ontwikkeling gelden. Het smalle stuk historisch
gegeven waarover wij beschikken, toont beide tendenzen naast
en door elkaar werkzaam en van wat voorwaarts en achter-
waarts ligt weten we niets.

Hoe gevaarlijk is het dan ook bijv. met Jespersen voor „progress”
als grondwet van ontwikkeling positie te nemen ⁸⁾.

Wij bevinden ons met deze overwegingen nog verre van de
sfeer der waarachtige en volle realiteit. Door de eenzijdige be-
schouwing der historische wisselvalligheden en der afhankelijk-
heid waarin de taal verkeert ten opzichte van het cultuurleven
komt menig waardevol en oorspronkelijk aspect in het gedrang.
Het bewuste leven wordt uit die sfeer van beschouwingen niet
gevoed. Het wordt gedragen door de concrete aanhankelijk-
heid aan het *eigene*, die het begin van onze overdenking vormde
en terwijl we de aspecten van het grillige en onberekenbare
verder terzijde laten, vatten we nu de eigenaardigheid van het
oude onder 't oog. Het *oude* is met het *eigene* verwant. Zoo-
wel onder het aspect der logisch-gereduceerde *verandering* als
onder dat van den grilligen gang der historie alsook onder dat
van het fragmentarisch karakter der menschelijke ervaring blijven
we van zijn uitnemende kenwaarde overtuigd. Het *oude* treedt in
het veld der talen op in verschillende gestalten. We behoeven
er niet voor naar het verledene terug te gaan. Zoo komen de
woorden uit de kindertaal ons niet oud voor, hoewel ze ver-
leden zijn. Daarentegen is menig woord der volwassenen reeds
oud bij eerste gebruik, terwijl de kindertaal, het in tijdsorde
vroeger liggende, juist het nieuwe, ongehoorde oplevert. Dit hangt
samen met de rol van tijd en tijdsbewustzijn in de taal. De